

- 3 Nakupujeme odpovědně
- 6 19 let s Evropským týdnem mobility v českých městech
- 9 Bio, eko nebo fair trade?

Úvodní slovo ministra

Vážení čtenáři,

Žijeme v době, kdy udržet svět, v němž se lidem žije dobře, je tou nejvyšší prioritou a také obrovskou výzvou, od nejnižší úrovně lokální až po tu planetární. Člověku v opojení novými a novými možnostmi růstu na plný plyn bohužel trvalo příliš dlouho, než pochopil, že ani naše přes 4,5 miliardy let stará planeta není nevyčerpatelná a její zásoby a schopnosti znovuoobnovení nejsou nekonečné. Naopak se k tomu konci velmi rychle blížíme.

Letos v září žila OSN informacemi o zhoršování stavu biodiverzity. Na nejvyšších úrovních se lidstvo začalo vážně zabývat tím, že úbytek přírodního bohatství znamená vážný zásah i do našich ekonomik, zdraví, sociální spravedlnosti a lidských práv. Mezi většinou nenahraditelné přínosy zdravé přírody a životního prostředí patří nejen přírodní zdroje, které lidstvo využívá jako potraviny, energii či léčiva, ale také například přírodní procesy, které regulují klima, zajišťují kvalitu ovzduší, vody a půdy. Právě proto je alarmující stále se zrychlující tempo, jakým se stav přírody zhoršuje, a k němuž významně přispíváme svou činností.

Přístup současné civilizace k přírodě je proto dlouhodobě NEudržitelný. Naštěstí pro nás vidí i skeptičtí vědci šanci na změnu – je možné přírodu chránit, obnovovat a udržitelným způsobem využívat, a současně přitom dosáhnout dalších cílů, jež si společnost celosvětově klade. Podle nich je k tomu ovšem třeba zásadního obrátu v našem myšlení a konání směrem k udržitelnosti.

O tom, jak to jde na úrovni každého z nás, je i aktuální číslo Zpravodaje. Nastavení společnosti na udržitelný rozvoj, výrobky z recyklátů, zodpovědné nakupování, to jsou možnosti, kterými můžeme přispět k ochraně přírody, surovin, ovzduší, zdraví celé naší Země. Snažme se v tomto duchu udržet myšlenku, každý za sebe i svět kolem nás.

Váš Richard Brabec

ZPRAVODAJ č. 3/2020
Ministerstva životního prostředí

Vydalo Ministerstvo životního prostředí
Vršovická 65, 100 10 Praha 10
Kontakt: zpravodaj@mzp.cz

Připravili:
tiskové a PR MŽP, Daniel Tácha

Fotografie:
z archivu MŽP, Města Štětí a Depositphotos
Foto na titulní straně Depositphotos: Továrna na rybí výrobky jako ilustrace světové nadměrné spotřeby potravin.

Obsah

- 3** Nakupujeme odpovědně
- 5** Recyklovat jde i domy
- 6** 19 let s Evropským týdnem mobility v českých městech
- 9** Bio, eko nebo fair trade?
- 14** Snížit spotřebu a zabránit ničení životního prostředí, tak zní nový zákon pro plasty
- 16** Ekofilm
- 18** Desatero udržitelného dne

Máte zájem o odebrání Zpravodaje?

Napište na adresu:

zpravodaj@mzp.cz

#nakupujemeodpovědně: udržitelné utrácení

#nakupujeme
odpovědně

Konferencemi, výstavami, filmovými projekci, komunitními akcemi, vzdělávacími projekty a lokálními trhy seznamuje každoročně veřejnost s myšlenkou udržitelného rozvoje ► **ETUR**. Letos proběhl ke konci září a Ministerstvo životního prostředí během něj odstartovalo iniciativu ► **#nakupujemeodpovědně**. Jejím cílem je motivovat firmy, veřejnou správu i jednotlivce, aby nakupovali uvážlivě a přemýšleli o dopadu každého svého nákupu na životní prostředí i společnost.

NENÍ TO ŽÁDNÁ VĚDA

„Stále na nás útočí reklamy, různá uživatelská hodnocení a my se pak málo zamýšlíme nad tím, zda kupujeme věci potřebné a jaký je jejich dopad na životní prostředí. Při odpovědném nakupování získáme přesně tu službu nebo výrobek, který potřebujeme, a navíc s co nejmenší ekologickou stopou. Naše iniciativa chce vést k zamýšlení a lepšímu nakupování,“ uvádí náměstek MŽP Vladislav Smrž.

V odpovědném nakupování ale nejde jen o dopad na životní prostředí. Můžeme při něm podpořit zajímavé projekty nebo regionální produkty. Odpovědné nakupování propojuje tři základní pilíře udržitelného rozvoje: ekonomický, sociální a environmentální. Například nákupem sezonní zeleniny u místního farmáře získáme regionální produkt, zároveň ale můžeme snížit uhlíkovou stopu potravin nebo uchovat zemědělský půdní fond, aby nám nejcennější půda nemizela pod stavbami. Pokud budeme kupovat produkty z chráněných dílen, pomůžeme k začlenění znevýhodněných skupin, ale zároveň pořídíme regionální produkt, šetrný k životnímu prostředí a takových různých kombinací je dlouhá řada. Pro

lepší orientaci ve výrobcích šetrných k životnímu prostředí pomáhají rovněž ekoznačky. Při nákupech hledejte na obalu značku EŠV, Ecolabel EU nebo Fairtrade.

KROMĚ JEDNOTLIVCŮ A RODIN MOHOU I ÚŘADY A FIRMY

Na webu ► **ČR 2030** najdou všichni záměci rozcestník na

metodiky, které vysvětlí, jak mohou firmy nebo úřady zadávat veřejné zakázky a vytvářet strategie odpovědných nákupů. Inspirovat vás může například doporučení, jak vyzrát na nešetrný provoz budov, jak jít na výpočetní techniku, používání kancelářského papíru aj. Firmy a úřady, které přijmou dobrovolný závazek, mohou využívat logo iniciativy **#nakupujemeodpovědně** a díky němu ukázat, že se chovají odpovědně vůči společnosti a dávají přednost produktům a službám šetrným k životnímu prostředí. Odpovědné nakupování lze zaregistrovat **ZDE**.

Každý nákup se počítá! Proto se zapojte a sdílejte naši iniciativu na sociálních sítích s #nakupujemeodpovědně.

HLEDÁME CESTU I PŘES EVROPSKÉ DOTACE

V současné době konzultuje MŽP se SFŽP ČR možnost, jak podpořit odpovědné nakupování a snižování ekologické stopy výrobků i pomocí nového

Operačního programu Životní prostředí pro období 2021–2027.

Záměrem je, aby byli žadatelé o dotace více a cíleně motivováni k využívání principů odpovědného nakupování. Například by šlo o určitou bonifikaci při nakupování výrobků obsahujících recyklované suroviny – zejména plasty – při realizaci jejich projektů podporovaných z OPŽP.

➤ **MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ JDE PŘÍKLADEM**
 ➤ náš dobrovolný závazek najdete **ZDE**

Cena odborné poroty za Reporting: společnost Lidl Česká republika, která prokazuje komplexní přístup ke všem tématům udržitelnosti, odpovědnosti a etiky v oboru maloobchodního prodeje.

Zahraniční rozvojová spolupráce: společnost DEKONTA s projektem umělých mokřadů zlepšujících životní

podmínky ve venkovských oblastech rozvojových zemí.

Změna klimatu: nezisková organizace Česká krajina s projektem Rezervace divokých koní.

Speciální ocenění zodpovědného využívání technologií při naplňování SDGs: společnost Scuk.cz, jež podporuje lokální farmáře a udržitelné nakupování bez plýtvání.

Na začátku Evropského týdne udržitelného rozvoje ve čtvrtek 17. září proběhlo také vyhlášení Cen **SDGs**. Ve 4. ročníku soutěže o nejlepší projekty k naplňování cílů udržitelného rozvoje OSN v Česku získalo ocenění 6 inspirativních aktivit v těchto kategoriích:

Veřejná sféra: projekt Česko.Digital sdružující 2850 expertních dobrovolníků, kteří ve volném čase a zdarma pomáhají neziskovým organizacím i státu.

Byznys projekt: DOT Glasses, který prostřednictvím unikátních brýlí řeší globální zdravotní problém více než jedné miliardy lidí – špatný zrak.

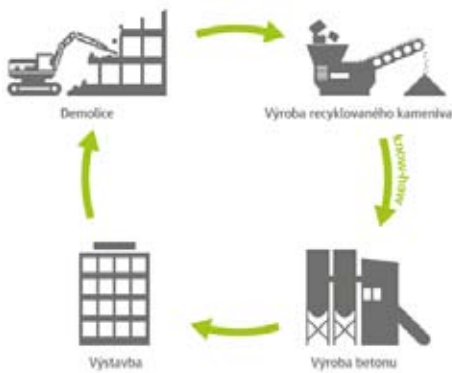
Mladý leader: 27letý Radek Hušek a 29letý Daniel Vach, kteří pod značkou Sens Foods vyrábějí produkty se cvrčím proteinem, stejně kvalitním jako hovězí, ale při 2000× menší spotřebě vody na jeho výrobu.

Recyklovat jde i domy

Zdroje, které planetě dochází, nejsou pouze ropa a uhlí. Zásoby se tenčí i u kameniva, bez kterého se jen těžko obejde stavebnictví. To se přitom potýká i s opačným problémem, a to s obrovským množstvím demoličních sutí, které tvoří téměř polovinu veškerého odpadu v Česku.

Znovupoužití nebo recyklace stavebního odpadu je jedním z řešení obou problémů. Suť může posloužit jako podklad třeba pro stavbu cest, samostavitelé zase mohou snížit své náklady na materiál použitím cihel, betonových schodišť či dalších prvků z druhé ruky, které někomu po demolici či přestavbě zůstaly v použitelném stavu.

Stavební materiály se samozřejmě také recyklují a vznikají tak materiály nové. Beton, který je ze 100 procent složený z recyklátu, teprve vloni představili čeští inovátoři z ERC-Tech spolu se stavební firmou Skanska. A ercconcrete, jak se český patent nazývá, má rozhodně ambice dovést stavebnictví blíže k cirkulární ekonomice. Pro jeho výrobu se totiž nevyužívá žádné nové kamenivo, ale pouze materiál, který již jednou posloužil. Betonovou či cihlovou suť v recyklovaný beton spojí nanomateriál.

Pro zajištění kvality „rebetonu“ je sice nutné už během demolice provádět separaci materiálů,

výsledkem takového postupu ale může být znovuvyužitelnost stavebnin ze 70 až 80 procent. Opakovaně lze navíc zpracovat i samotný recyklovaný beton, pokud by stavby z něj měly jít v budoucnu k zemi. „Využití našeho know-how tak zaručuje nekonečný životní materiálový cyklus, který zároveň eliminuje tvorbu odpadů, znečištění spodních vod a životního prostředí. Technologie rovněž omezuje tvorbu emisí CO₂. V současné chvíli je to jediný beton na světě vyrobený ze 100% recyklovaných kameniv splňující environmentální, sociální a ekonomické aspekty doby,“ říká zástupce společnosti ERC-Tech.

Skanska už recyklovaný beton využívá pro pilotní projekty. „Rebeton“ tvoří např. parkourové hřiště v pražských Modřanech, staví se z něj i byty na Čertově vršku v Praze-Libni. Zatím ale materiál slouží jen jako podkladový a pro nenosné zdi. I tak by ale měl na Čertově vršku pokrýt spotřebu až 50 procent všech betonů.

Poptávka po technologii roste zejména u developerských společností. U veřejných zakázek totiž zatím „rebeton“ využít nelze. A to kvůli legislativě, která s plně recyklovanou betonovou směsí nepočítá. To by se

► RECYKLACE BETONU VE SVĚTĚ

Technologie vyvinutá v Česku je sice unikátní, není ale jedinou možností, jak stavební suť recyklovat. V Evropě je v recyklaci betonu nejdále Belgie, ambiciózní jsou i projekty ve Spojených arabských emirátech. V jiné podobě jej využívají i další světové pobočky Skanska. Například pro přestavbu newyorského letiště LaGuardia vytvořila společnost poblíž stavby recyklační středisko, díky kterému se kromě kameniva šetří i pohonné hmoty – kamiony s materiálem ujedou v přepočtu o deset cest kolem zeměkoule méně.

ale mohlo v brzké době změnit. Revidovaná norma by mohla vyjít do konce roku.

Po dostatečném odzkoušení by měl být „rebeton“ vhodný i pro základové desky a obvodové zdi. Mohl by pak brzy při výstavbách nahradit až z deseti procent klasický beton závislý na tenčících se zásobách kamenolomů.

19 let s Evropským týdnem mobility v českých městech

Jak se podporuje zdravější a udržitelná doprava?

V roce 2000 se poprvé konal Evropský den bez aut (EDBA), který patří k významným dnům v ochraně životního prostředí a pořádá se ve stálém termínu – 22. září. Upozorňuje na trvalý nárůst individuální automobilové dopravy ve městech a nabízí možné způsoby řešení – podpora veřejné dopravy, budování cyklostezek, zkvalitňování prostranství pro pěší atp. V roce 2002 byla jednodenní kampaň poprvé rozšířena na celotýdenní akci s názvem Evropský týden mobility (ETM) ve dnech 16. až 22. září. Zaměření každého ročníku kampaně souvisí vždy s hlavním tématem vyhlášeným EU.

U nás se obě kampaně (EDBA i ETM) konají od roku 2002 a převážnou část aktivně zapojených měst a obcí tvoří členové Národní sítě zdravých měst ČR. Účastnit se ale mohou všechna města, obce i regiony, které mají o problematiku udržitelné dopravy zájem. Podle jejich možností a kapacity je na výběr kampaň ETM v celotýdenním rozsahu nebo pouze jednodenní Den bez aut.

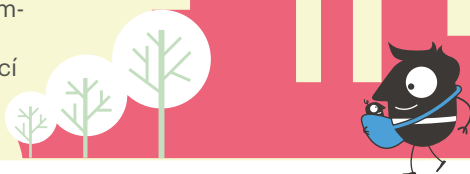
Akce se však neuzavírá ani zájemcům z řad obyvatel, nevládních organizací, vzdělávacích institucí a dalších společností, které podporují a chtějí propagovat

udržitelnou městskou mobilitu. Ti se mohou přihlásit k MOBILITYACTION, kdy příspěvek není omezen na konkrétní termín a registrace probíhá po celý rok.

„Většina obyvatel České republiky žije ve městech a další sem dojíždějí za prací, a právě pohyb automobilů se spalovacími a vznětovými motory emitující rizikové látky je spolu

s hlukem z dopravy velkým problémem dneška. Čistá mobilita a její propagace formou ETM vybízí k zamyšlení a pomáhá nacházet způsoby ke snížení emisí i další zátěže lidí i přírody dopravou,” říká náměstek MŽP Vladislav Smrž.

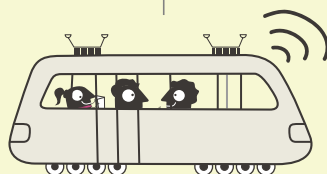
JAK TO BYLO LETOS?

ETM 2020 s mottem „Bezemisní mobilita pro všechny“ se zúčastnilo 52 států z celého světa a v nich 2931 obcí a měst. Nejvíce v Turecku 551, Rakousku 534, Španělsku 530. V České republice se pravidelně zapojuje kolem 30 měst a obcí, letos to bylo 28, z nichž osm vsadilo na všechny tři aktivity: Týden mobility, Den bez aut a trvalá opatření. Jednalo se o Chrudim, Hradec Králové, Jihlavu, Litoměřice, Litomyšl, Luhačovice, Velké Meziříčí a Prachatice.

MOBILITYACTION zaregistrovala během roku celkem 866 akcí v 50 zemích. V ČR se zapojily tři organizace: Energy Centre České Budějovice se Dnem čisté mobility 2020, Česká křesťanská environmentální síť s akcí Do kostela na kole a společnost BeRider se slevovým kódem na zapůjčení elektrokoloběžky.

Organizace letošních akcí byla obtížnější z důvodu ztížené hygienické situace a nutnosti dbát všech zdravotnických pokynů a doporučení. Proto chceme všem, kteří akce obětavě uskutečnili, velice poděkovat. A stejně tak spolku Partnerství pro městskou mobilitu za skvělou koordinaci ETM.

Litomyšl se do akce zapojila poprvé a využila hned možnosti připravit opatření pro všechny tři oblasti.

„Mám velkou radost, že se jako město účastníme po boku tisícovky dalších evropských měst této iniciativy. V lokální kampani, kterou jsme pojmenovali Litomyšl chodí pěšky, jsme se snažili občanům ukázat, že se po městě dá pohybovat i jinak než autem. Chůze či jízda na kole za dobrého počasí neprospívá pouze životnímu prostředí, ale i našemu zdraví. Připravili jsme proto k akci doprovodný program, který je částečně zaměřen i na elektromobilitu,“ vysvětluje podstatu kampaně starosta Daniel Brýdl. Město na svém webu od 16. do 22. září zveřejnilo speciální formulář, kam

lidé mohli zaznamenávat, co jim v Litomyšli v oblasti dopravy chybí nebo co by navrhovali změnit. „Získaná data pak chceme použít například pro tvorbu strategického plánu pro další roky. Myslím, že Litomyšl je město krátkých vzdáleností, takže kolo či chůze mohou být častějším způsobem dopravy z bodu A do bodu B.“

ETM ZDE

Chrudim

ETM: akce zaměřené na bezpečnost jízdy na kole, koloběžce i při pohybu na silnici, besedy se strážníky a zdravotníky.

EDBA: jízdné v MHD zdarma, uzavření dopravy v jedné z ulic a nabídka pěší zóny.

Trvalá opatření: nové uzamykatelné stojany pro kola, chodníky, lávky a přechody pro pěší, rozšíření pruhů pro veřejnou dopravu, nové zastávky, ekologická vozidla, rozšíření a spouštění chodníků, zvuková značení na přechodech, dobíjecí stanice, pravidelné průzkumy veřejného mínění k těmto opatřením.

Litoměřice

ETM: se zaměření na bezpečnou cestu do školy, alternativní dopravu, cyklojízdu, běh.

EDBA: uzavření dopravy na náměstí a nabídka pěší zóny.

Trvalá opatření: vytvoření nových jízdních pruhů pro cyklisty, jejich rozšíření, renovace a značení, ekologická vozidla veřejné dopravy, on-line sdílení automobilů, používání čistých aut a dobíjecí stanice pro elektrovozidla, rozšíření a spouštění chodníků, zvuková značení na přechodech, pravidelné průzkumy veřejného mínění k těmto opatřením.

Velké Meziříčí

ETM: kromě dopravy na kolech nabídlo město alternativní dopravu na koních a také běh zámeckým parkem.

EDBA: uzavření dopravy v jedné z ulic a nabídka pěší zóny.

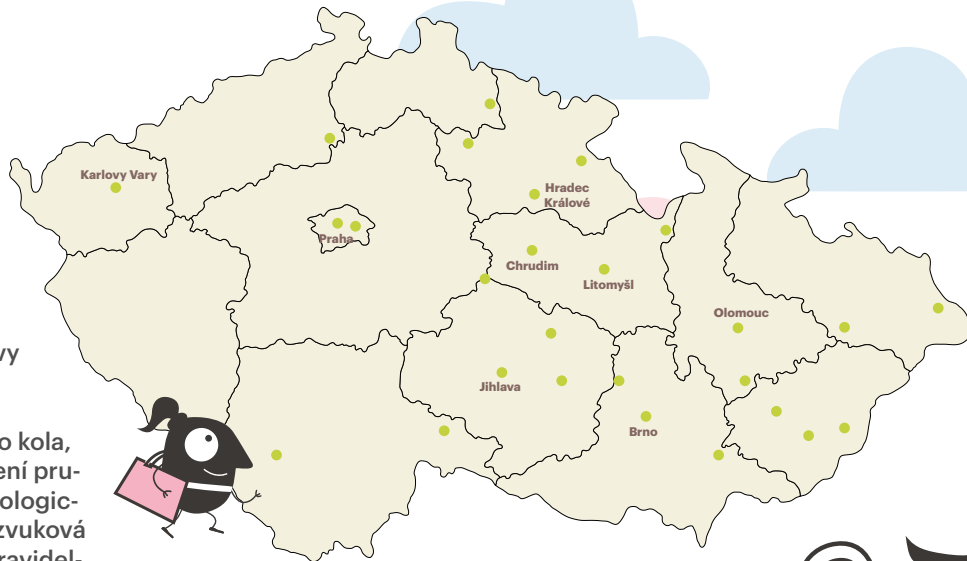
Trvalá opatření: podpora používání čistých vozidel.

Prachatice

ETM: besedy s hasiči, strážníky, záchrannou službou, horskou službou a Jihočeskou záchrannou brigádou kynologů zaměřené na zdraví a bezpečnost pohybu.

EDBA: uzavření dopravy v jedné z ulic a nabídka pěší zóny.

Trvalá opatření: rozšíření chodníků, výstavba lávky a přechodů pro pěší.

Hradec Králové

ETM: jízda na kolech a koloběžkách, besedy se strážníky o bezpečnosti dopravy.

EDBA: nabídka alternativních dopravních prostředků a pěší zóny.

Trvalá opatření: nové uzamykatelné stojany pro kola, veřejné systémy nábory a sdílení jízdních kol, lávky a přechody pro pěší, ekologická vozidla veřejné dopravy, rozšíření a spouštění chodníků, zvuková značení na přechodech, odstranění bariér.

Litomyšl

ETM: představení elektromobilů, testování elektrokol, besedy o bezpečnosti silniční dopravy, kampaň „Litomyšl chodí pěšky“ nabídla rozcestníky s informacemi o průměrné docházkové vzdálenosti na různá místa ve městě, alternativní doprava do práce a do školy – pěšky, na kole, celotýdenní on-line průzkum veřejného mínění na téma doprava a mobilita v našem městě.

EDBA: uzavření jedné z ulic a nabídka pěší zóny.

Trvalá opatření: vytvoření nových jízdních pruhů pro cyklisty, jejich rozšíření, renovace a značení, nové uzamykatelné stojany pro kola, lávky a přechody pro pěší, spouštění a vytvoření hmatových chodníků.

Jihlava

ETM: Jihlavský den zdraví propagoval alternativní pohyb – cyklojízdu, jízdu na lodích, běh, cvičení i turistický pochod, některé školy se zapojily do kampaně „Pěšky do školy“.

EDBA: uzavření dopravy v jedné z ulic a nabídka pěší zóny.

Trvalá opatření: nové autobusy na stlačený zemní plyn doplňují zde typické parciální trolejbusy, které mohou část tratě jet i mimo trolejové vedení.

Luhačovice

ETM: besedy o bezpečnosti dopravy, chování v dopravních prostředcích, ukázky práce Integrovaného záchranného systému, cyklojízdy.

EDBA: uzavření dopravy v jedné z ulic a nabídka pěší zóny, cyklojízda s možností bezplatného zapůjčení kol a elektrokol.

Trvalá opatření: systémy pro nábory a sdílení jízdních kol, lávky a přechody pro pěší, zlepšení veřejné dopravy – nové jízdní pruhy, zastávky a tratě.

Bio, eko nebo fair trade?

Po čem sáhnout, aby byl váš nákup udržitelný? Jakým značkám se vyhnout, abyste nenaletěli na jev zvaný greenwashing? Pojd'te se v tom zorientovat.

Současný trend dbát na své zdraví, šetřit životní prostředí a své okolí vybízí k nákupům u místních farmářů a výrobců a pokud možno produktů slučitelných s trvalou udržitelností. K rozpoznání takového zboží slouží hned několik osvědčených značek.

Co je a co není bio potravina

Potraviny označené logem bio pocházejí od ekologických zemědělců a jsou jednoduše řečeno zpracovány tradičním způsobem. Dnes už si mohou zákazníci na tuzemském trhu vybrat až z tří tisíc bio potravin a podle odborníků se bio nabídka stále rozšiřuje. V budoucnu tak bude zřejmě možné najít ke každé potravíně její bio alternativu.

Evropské logo pro bio potraviny

Národní logo pro bio potraviny

Přívlastkem bio mohou být na českém a evropském trhu označeny pouze ty výrobky, které vznikaly vymezenými postupy pro ekologické zemědělství. Jde například o to, že se nesmí používat pesticidy, průmyslová hnojiva, vylučuje se užívání umělých přísad, jako jsou barviva, aromatické látky, dochucovadla či emulgátory. Výrobce, který splňuje normy ekologického zemědělství, pak dostane certifikát, který ho opravňuje k užití značky a logo bio potraviny.

Pokud si chcete ověřit, že zakoupený produkt je skutečně bio, můžete k tomu využít **► Registr ekologických podnikatelů**. V něm najdete seznam všech ekologických zemědělců, výrobců, distributorů a dalších osob podnikajících v ekologickém zemědělství. V registru jsou zároveň informace o aktuálně platných certifikátech na bioprodukci všech registrovaných podniků. Každý ekologický zemědělec, výrobce biopotravin, obchodník, dovozce či vývozce, jenž je součástí produkčního a distribučního řetězce bio potravin, musí být zaregistrován u Ministerstva zemědělství ČR. Všichni ekologičtí podnikatelé jsou také kontrolováni, a to minimálně jednou ročně.

fair trade znamená spravedlivé podmínky

Označení výrobku známkou fair trade je zárukou, že při jeho produkci, pěstování, distribuci a prodeji byly dodrženy spravedlivé obchodní podmínky. To znamená, že za něj byla sjednána stabilní cena a upřednostněna trvalejší spolupráce.

Další podmínkou, aby mohlo zboží nést označení fair trade, je dodržení základních lidských a pracovních práv při jeho výrobě či pěstování, ale znamená

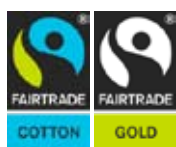
i šetrnost k životnímu prostředí. Na dodržování fair trade podmínek dohlíží od roku 2003 certifikační společnost **FLOCERT**, která kontroluje jejich standardy přímo na plantážích, u obchodníků i zpracovatelů surovin. Fair trade suroviny a výrobky přicházejí na náš trh ponejvíce ze zemí globálního jihu. To znamená ze zemí Afriky, Asie a Latinské Ameriky. U nás se pak prodávají ve specializovaných kamenných i internetových prodejnách. Fair trade zboží není složité poznat, na obalu totiž nese viditelné označení.

Produktová známka s modrozeleňným symbolem v černém poli a nápisem „fair trade“ v její dolní

části označuje vždy jedno-složkové produkty, které splňují zmíněné podmínky s dohledatelným dodavatelským řetězcem. Nejčastěji jsou tak označovány káva, kakao, banány. Jde o zboží bez určeného hmotnostního poměru. Někoho může překvapit, že známka fair trade není na obalu vždy identická, ale to je v pořádku.

Speciální fair trade známky se dále užívají například pro bavlnu a zlato. Výrobky s takovým označením mají vždy dohledatelný dodavatelský řetězec. Fair trade bavlna je zpracovávána výhradně odděleně od bavlny „ne-fairtradové“. To samé platí u produktů s obsahem zlata.

V obchodech mohou spotřebitelé narazit i na zboží označené samostatnou známkou fair trade. Ta je určena pro jednotlivé přísady u produktů složených z více surovin. I u nich platí, že byly vypěstovány, vyrobeny a distribuovány za podmínky spravedlivého obchodu, jsou tedy fair trade.

Mezi plnohodnotné fair trade dále patří zboží nesoucí zkratku WFTO (World Fair Trade Organisation). Jde o historicky starší součást konceptu spravedlivého obchodu. I tyto produkty vznikly fair trade a splňují dané standardy.

Ekologicky šetrný výrobek, ekologicky šetrná služba a Ekoznačka EU

Výrobky a služby nesoucí ekooznačení jsou šetrnější k životnímu prostředí. A to od výroby přes jejich používání až po likvidaci. U nás se používají primárně dvě ekoznačky Ekologicky šetrný výrobek/ služba a Ekoznačka EU.

Ekologicky šetrný výrobek v ČR

Ekologicky šetrná služba v ČR

Ekoznačka EU

Modrý anděl

Severská labuť

Pro získání certifikátu k užívání ekoznačky musí výrobce prokázat mírnější dopady svého výrobku či služby na životní prostředí než u dalších srovnatelných výrobků. V praxi jde například o výrobky z papíru, čisticí, prací a mycí prostředky, nábytek, nebo i zimní posypový materiál šetrnější k přírodě. Za ekologicky šetrné služby jsou považovány ty, které při svém provozu třídí odpady, používají ekologické výrobky při úklidu, spoří vodu a energii.

Na evropském trhu je možné se setkat zejména s Ekoznačkou EU. Ale patří sem i národní značky, jako je například německý Modrý anděl – nejstarší ekoznačka na světě, založená v roce

1978 z iniciativy Německého federálního ministerstva vnitra a životního prostředí, nebo skandinávská Severská labuť – založená v roce 1989 Severskou radou ministrů jako dobrovolný systém ekooznačení pro Dánsko, Finsko, Island, Norsko a Švédsko.

U nás je to pak ekoznačka Ekologicky šetrný výrobek/ služba, založená v roce 1993 Ministerstvem životního prostředí. V ČR přijímá žádosti k udělení oprávnění užívat ekoznačky EU i EŠV Česká informační agentura životního prostředí – CENIA. Aktuálně je možné získat certifikát v 8 produktových skupinách pro EŠV a 24 skupinách pro Ekoznačku EU.

8 skupin EŠV pro váš výběr:

VÝROBKY Z PAPIRU: REKLAMY, LETÁKY, ČASOPISY, TAŠKY, KARTONY, POŘADAČE, PAPIROVÉ RUČNÍKY, TOALETNÍ PAPIR

SAVÉ HYGIENICKÉ VÝROBKY: JEDNORÁZOVÉ DĚTSKÉ PLENY A KALHOTKY

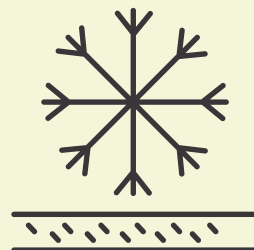

PRACÍ, MYCÍ A ČISTIČÍ PROSTŘEDKY: NA NÁDOBÍ, LAHVÍČKY A DUDLÍKY, OVOCE A ZELENINU, ČISTIČ KOUBELEN A WC

NÁBYTEK: KANCELÁŘSKÝ, BYTOVÝ, HOTELOVÝ, ZDRAVOTNICKÝ, DVEŘE, ZÁRUBNĚ

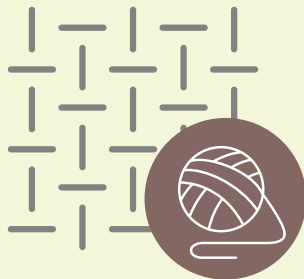

ZIMNÍ POSYPOVÉ MATERIÁLY A MAZIVA NA PILY A STROJNÍ MECHANISMY

TRUBKY, POTRUBÍ: ROZVOD VODY, PLYNU, KANALIZACE, CHLADICÍ, VENTILAČNÍ A KLIMATIZAČNÍ ZAŘÍZENÍ; KERAMICKÉ PODLAHOVÉ A OBKLADOVÉ MATERIÁLY

TEXTILNÍ VÝROBKY: VLÁKNO Z RECYKLOVANÉ PET DRTĚ, ZBYTKY Z ČESANÉ VLNY

TURISTICKÉ UBYTOVÁNÍ

Novinky 2020 v certifikacích EU Ecolabel

Pokud máte chuť používat výrobky s ověřeným minimálním dopadem na životní prostředí, nabízíme vám několik nových produktů, které nedávno úspěšně prošly certifikací a získaly evropskou licenci pro svoji výrobu pod mezinárodně uznávanou značkou.

NEJENOM PÉČE O DOMÁCNOST A TĚLOVÉ PŘÍPRAVKY

Společnosti Fosfa, a. s., pod značkou Feel Eco vyrábí ekologické prostředky pro péči o tělo i domácnost. Na začátku roku 2020 získalo 5 jejích výrobků licenci v programu EU Ecolabel a v průběhu jara pak další 4. Licenci EU Ecolabel měla společnost Fosfa již v letech 2008–2015. Potom se však věnovala vývoji receptur a další úspěšnou recertifikaci zahájila koncem roku 2019. Její ekologicky šetrné výrobky jsou k dostání ve všech obchodech s drogistickým zbožím, včetně běžných supermarketů. Ti, kteří sledují kontrolu kvality zboží

v časopise dTest, možná zaznamenali, že výrobky Feel Eco bodovaly i zde.

V jiném sortimentu pak Papírna Aloisov, a. s., znovu certifikovala celé své portfolio vyráběného papíru, a navíc přidala licenci v kategorii zpracovaný papír – konkrétně papírové tašky. V náročné recertifikaci uspěla také papírna CEREPa, a. s., která získala ekoznačení pro papírové ručníky a toaletní papír. V kategorii maziva znovu obstála společnost Biona Jersín, s. r. o., s oleji na mazání řetězců a lišt (BIPOL) a hydraulickým olejem (HYDROS). V červnu letošního roku získala certifikaci firma Lasselberger, s. r. o., výrobce tvrdých obkladových krytin, které se pod značkou RAKO vyrábějí v ČR již 137 let.

Mezi držitele ekoznačky se letos na jaře po aktualizaci nových kritérií pro skupinu nábytku zařadili dva výrobci; konkrétně firma Kano-

na, a. s., která získala obě ekoznačky EU Ecolabel i Ekologicky šetrný výrobek, a firma Exbydo, s. r. o., jež upřednostnila českou ekoznačku Ekologicky šetrný výrobek. Obě certifikace jsou platné do konce roku 2022. Dalšími dlouhodobými držiteli značek ve skupině nábytku jsou MY DVA group, a. s., nebo Interier Tech, s. r. o., případně věznice Mírov či Jiříce.

Pro nadcházející zimní období se může také hodit keramický posyp Liapor, který se vyrábí drcením keramického kameniva a oproti běžným šterkovým nebo chemickým posypům plní podmínky ekologického výrobku, tedy šetrnost k životnímu prostředí a nízkou chemickou i mechanickou zátěž komunikací a odtokových kanalizací.

GREENWASHING: DEZINFORMACE NATŘENÉ NAZELENO

Spotřebitelské touze po dobrém zboží ve všech ohledech jdou naproti i firmy, které ji chtějí tak trochu zneužít. Často i nadnárodní firmy ve svých marketingových tazích proklamují, že jejich výrobky pocházejí z ekologického zemědělství, nebo vznikly s ohledem na životní prostředí. Jejich zelené deklarace ale bývají někdy nepravdivé a zkreslující. Držte se certifikovaných značení se zaručenými benefity, líbivé značení výrobku například zeleným lístečkem nebo zelenou větvičkou by vám nemělo stačit.

V praxi jde například o to, že firma v reklamě na svůj výrobek tvrdí, že neobsahuje určitou látku, přičemž zapomene dodat, že ta už je několik let zakázána. Nebo se na obalu uvádí, že potravina obsahuje přírodní ingredience (aloe vera, bambucké máslo, vitaminy) a až informace na zadní straně upřesňují, v jakém množství. To ale může být zanedbatelné až nicotné. Proto, pokud se rozhodnete nakupovat potraviny, výrobky nebo využívat služby s označením bio, eko nebo fair trade, měli byste se primárně soustředit na ověřené výrobce s výše popsanými označeními a logy. Ne každé „eko“ musí být eko, a chcete-li si být jistí, nakupujte výrobky s ekoznačkou, jejíž šetrnost a účinnost je ověřena nezávislou stranou, kterou je stát.

TYPICKÉ PŘÍKLADY GREENWASHINGU:

- Reklamy nebo etikety výrobků používají přírodu, zvířata, listy nebo zelenou barvu kolem svých výrobků. Tyto obrázky dávají spotřebitelům pocit, že výrobek je šetrnější k životnímu prostředí, protože bývají spojeny s ekopřístupem.
- Někdy je samotný výrobek sice recyklovatelný, ale vyrábí se postupy devastujícími životní prostředí.
- Výrobek je neekologický, ale prodává se v obalu z recyklovaných materiálů, což navozuje dojem, že i samotný výrobek je ekologicky vstřícný.

Snížit spotřebu a zabránit ničení životního prostředí, tak zní nový zákon pro plasty

Nesmýslně plýtvání plasty určenými k jednorázovému použití končí. Za dveřmi je nový zákon, který Ministerstvo životního prostředí předloží vládě ještě během podzimu.

V Česku se podle odhadů spotřebuje 300 milionů plastových brček, 60 milionů plastových příborů či 40 milionů kelímků z expandovaného polystyrenu. Nový zákon o „omezení dopadů vybraných plastových výrobků na životní prostředí“ přináší zákaz konkrétních výrobků z plastů, tedy příborů, talířů, brček či vatových tyčinek, míchátek, tyček k balonkům, kelímků a nádob na potraviny z expandovaného polystyrenu, a to od července 2021. Nový zákon přenáší v loňském roce přijatou evropskou směrnici do českého práva.

„Pokud jednorázové výrobky z plastů neomezíme, za pár let můžeme mít v oceánech více plastů než ryb,“ říká ministr životního prostředí Richard Brabec. Upozorňuje tak na širší kontext tohoto celosvětového problému a dodává: „Cílem nového zákona je omezit dopad některých

typů plastů na životní prostředí a snížit jejich množství.“

Zákaz prodeje se bude týkat jen zmiňovaných vybraných plastových výrobků a výrobků z oxo-rozložitelného plastu, tedy výrobků mj. určených pro balení potravin k okamžité spotřebě či použití. „Doprodej jejich zásob bude po červenci 2021 možný, zákaz prodeje začne platit nejpozději od 1. července 2022,“ doplňuje ředitel odboru odpadů MŽP Jan Maršák.

Vedle zákazů budou přibývat další opatření. Výrobci budou mj. povinni měnit chování uživatelů tak, aby se snížila jejich spotřeba nádob na potraviny či nápojových kelímků, či pro lepší informovanost zákazníků značit nežádoucí výrobky a provádět další osvětu. „Konkrétní číselný cíl zatím není, budeme od roku 2023 Evropské komisi zatím jen reportovat spotřebu těchto výrobků,“ vysvětluje ředitel Maršák.

▶ PANDEMIE NAHRÁVÁ PLASTŮM, HLEDEJME CESTU A ŘEKNĚME JIM „NE“

Globální opatření proti šíření covid-19 snížení spotřeby jednorázových výrobků příliš neprospívají, hygiena hraje logicky prim. A to nejen v praxi. Restrikce často zpomalily legislativní proces, a odsunuly i zvyšování povědomí o problematice jednorázových plastů na vedlejší kolej. Český zákon by nicméně měl vstoupit v platnost v souladu s evropskými požadavky. Osvětě o vhodných, ideálně ne jednorázových náhradách, se navíc Ministerstvo životního prostředí ve své kampani

▶ **Dost bylo plastu** věnuje průběžně už od roku 2018. A víte, kde můžete vyjádřit svůj postoj a přijmout vlastní závazek ke snížení spotřeby jednorázových plastů?

TADY A TEĎ »

V obcích a městech by se v návaznosti na tento nový zákon měla zlepšovat i situace s litteringem, výrobci cigaret s filtrem by již za tři roky měli začít finančně přispívat na úklid ulic.

Scénář pro odvykání jednorázovým plastům

VÝROBKY	OPATŘENÍ	TERMÍN	
Plastové vatové tyčinky, plastové příbory, talíře, brčka, míchátko, tyčky k balonkům, nádoby na potraviny z expandovaného polystyrenu, kelímky z expandovaného polystyrenu, nádoby na nápoje z expandovaného polystyrenu, produkty z oxo-rozložitelných plastů	Zákaz uvádění na trh	Od července 2021, doprodej zásob ano, zákaz uvádění do oběhu nejpozději od 1. 7. 2022	
Nádoby na nápoje do objemu 3 l	Požadavky na výrobky – víčko přichycené k nádobě	Od července 2024	

VÝROBKY	OPATŘENÍ	TERMÍN	
Nádoby na potraviny a nápojové kelímky	Snížení spotřeby	Reporting množství spotřebovaných výrobků za 2022	
Hygienické vložky, tampony, aplikátory tamponů, vlhčené ubrousky, tabákové výrobky s filtry, filtry uváděné na trh pro použití v kombinaci s tabákovými výrobky, nápojové kelímky	Požadavky na značení – informace pro spotřebitele na výrobku	Od července 2021 upozornění, že je výrobek z plastu a jak zacházet s odpadem, kromě povrchů do 10 cm ²	
Nádoby na potraviny, sáčky a obaly na potraviny k okamžité spotřebě, nádoby na nápoje do 3 l, nápojové kelímky, lehké plastové tašky, vlhčené ubrousky, balonky, tabákové výrobky s filtry, filtry uváděné na trh pro použití v kombinaci s tabákovými výrobky	Rozšířená odpovědnost výrobců	Finančně se podílet na úklidu, přepravě a zpracování odpadu od r. 2024, u tabákového sortimentu od r. 2023	
Nápojové lahve do 3 l	Oddělený sběr – cíl pro oddělený sběr nápojových lahví (včetně uzávěrů a víček). Požadavky na nádoby na nápoje se vztahují i na nápojové lahve	Stanoveny jsou dva cílové roky: 2025 – 77 %, 2029 – 90 %. Povinný obsah recyklovaného plastu v nápojových lahvích: 25 % od roku 2025 pro PET láhve, 30 % od roku 2030 všechny plastové nápojové lahve.	
Nádoby na potraviny, sáčky a obaly na potraviny k okamžité spotřebě, nádoby na nápoje do 3 l, nápojové kelímky, lehké plastové tašky, vlhčené ubrousky, balonky, tabákové výrobky s filtry, filtry uváděné na trh pro použití v kombinaci s tabákovými výrobky, hygienické vložky, tampony, aplikátory tamponů	Osvětová opatření – informace pro spotřebitele	Kampaně výrobců k odpovědnému nakládání spotřebitelů s odpady od července 2021	
Lovná zařízení	Na tyto výrobky se budou uplatňovat postupy týkající se rozšířené odpovědnosti výrobců a osvětových opatření	Odpovědnost výrobců od r. 2024, osvětová opatření od r. 2021	

46. Ekofilm o nadměrné spotřebě

EKOFILM je nejstarší mezinárodní filmový festival s tematikou životního prostředí v Evropě. Vznikl v roce 1974 odtržením od festivalu Techfilm a již 29 let je jeho hlavním pořadatelem Ministerstvo životního prostředí. Festival se každoročně věnuje některému z aktuálních environmentálních témat, letos to byla udržitelná spotřeba.

Oproti minulým ročníkům epidemiologická situace přesunula Ekofilm do on-line prostředí. Všichni zájemci mohli bezpečně na dálku u svých monitorů sledovat ve středu 14. října úvodní besedu s ministrem Brabcem a zahájení festivalu kapitánem Demo a také slavnostní vyhlášení výsledků v podvečer 16. října. Park na Moravském náměstí nabídl od 6. do 25. října venkovní instalaci přibližující kampaň Správy KRNP „Není zvíře jako zvíře“, která představuje odpadkouše, nový druh „škůdců“, zanesených do přírody člověkem.

133 FILMŮ Z 39 ZEMÍ

Do soutěžní části letošního festivalu se přihlásilo 133 filmů z celého světa, z nichž dramaturgický tým vybíral 25 nejzajímavějších.

O titul nejlepší film 46. ročníku MFF Ekofilm se utkalo sedm snímků z České republiky a Německa, tři ze Spojených států amerických, po jednom měly Finsko, Indie, Itálie, Keňa, Moldavsko, Rusko, Španělsko a Švédsko. Filmy mapovaly dopady spotřeby na životní prostředí, řada z nich nabídla také inspiraci, co můžeme dělat jinak a udržitelně.

A JE SPOTŘEBA POTŘEBA?

Současná míra konzumu podle odborníků překročila únosné limity naší planety. Nakupujeme a spotřebováváme více, než je dlouhodobě udržitelné, a tento trend nemůže pokračovat donekonečna. Ně-

kteří prolomené hranice nám už dávají alarmující zpětnou vazbu, například v podobě probíhající klimatické změny nebo vyčerpanosti naší krajiny intenzivním způsobem hospodaření. Přechod k udržitelnější spotřebě je proto nevyhnutelný. Žádný jednoduchý návod však neexistuje.

Jaké možnosti se nabízí? Jakou proměnou by měla projít spotřeba v blízké budoucnosti? A jaké jsou společenské, ekonomické a politické limity a příležitosti této změny? To je jen malý okruh témat, kterým se věnovala letošní **ÚVODNÍ FESTIVALOVÁ DEBATA.**

Diskutovali:

Richard Brabec, ministr životního prostředí

Bohuslav Binka, proděkan pro vnější a vnitřní komunikaci, Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity

Vladimír Kočí, odborník na ekologicky ohleduplný průmysl, energetiku a hospodaření, děkan Fakulty technologie ochrany prostředí VŠCHT

Pavína Louženská, marketingová manažerka

Jiří Mareček, ředitel komunikace ve společnosti Albert, předseda správní rady Nadačního fondu Albert

Danuše Nerudová, ekonomka, rektorka Mendelovy univerzity

moderoval: **Ladislav Miko**, prezident festivalu Ekofilm

LOSOS NERKA. ČERVENÁ RYBA. ▶ ZDE

VYHRÁLI TI NEJLEPŠÍ

Hlavní cena ministra životního prostředí:

Losos nerka. Červená ryba.

Dmitriy Shpilenok, Vladislav Grishin, Rusko, 2020, 51 min
Na jedné straně záběry desítek až stovek medvědů lovících lososy v úchvatném prostředí Kamčatky, na té druhé obrázky pytláků, kteří jsou schopni za den ulovit a sesbírat 800 kg lososího kaviáru.

SVOBODNÝ PRALES ▶ ZDE

Cena prezidenta festivalu:

Svobodný prales

Zdeněk Zvonek, Česká republika, 2019, 26 min
Film dokumentuje snahu lidí z celé republiky uchovat kus nedotčené přírody Bílých Karpat. Cenné je, že iniciativa vychází „zdola“ od lidí, kteří si uvědomují hodnotu míst u svého domova a nejsou součástí oficiálních institucí.

Krásy přírody:

Poslední led

Scott Ressler, USA, 2019, 83 min
Ohromující záběry krajiny či zvířat v jejich přirozeném prostředí s autentickými výpověďmi místních obyvatel. Pořádají zprávu o tom, co se děje v Arktidě, která ač vzdálená, s našimi evropskými životy úzce souvisí.

NA TENKÉM LEDĚ ▶ ZDE

**UKÁZKY Z LETOŠNÍCH
FILMŮ MŮŽETE VIDĚT
ON-LINE ZDE:**

soutěžní filmy
▶ ZDE

nesoutěžní filmy
▶ ZDE

Středoevropské filmy:

Na tenkém ledě

Henry M. Mix, Boas Schwarz, Německo, 2020, 51 min
Nádherná příroda ruské Sibiře s alarmujícími příznaky klimatické změny. Vědcům a filmařům se podařilo proniknout do míst po celá desetiletí nedostupných.

Krátké filmy:

Robin Food

Pavel Maximov, Itálie, 2019, 22 min
Dokument o velmi aktuálním tématu plýtvání potravinami. Co s přebytky? Zachránit, uvařit a nabízet za dobrovolný příspěvek.

A jako obvykle je možné si festivalové filmy připomenout v ozvěnách Ekofilmu.

Stačí na adresu
ozveny@ekofilm.cz
zaslat seznam vybraných filmů, které chcete promítat na vaši nekomerční projekci pod názvem
„Ozvěny Ekofilmu“
▶ ZDE.

10 DESATERO udržitelného dne

Spolehněte se na to, co máte.

1.

ODSTARTUJTE den s předstihem. Vstaňte dřív, ať stihnete všechno dopředu nachystat: znovupoužitelné kelímky, krabičky a lahve, svačiny a nápoje, aby celá rodina mohla přes den jíst a pít a přitom zbytečně neplýtvala, neutrácela a stravovala se zdravě. S dřívějším budičkem se navíc třeba zvládnete na cestě za povinnostmi i projít.

2.

VYRAŽTE do práce bez auta. Pěší chůze patří ke každodenní psychofyzické hygieně, a co teprve ta radost z pohybu a utužující se kondička, když si vyberete koloběžku nebo kolo, třeba dokonce sdílené? Pokud sázíte na jistotu, svezte se MHD.

3.

VYSTAČTE si s ledničkou. Dnešní večere? Aspoň jednou týdně odolejte pokušení a nic nenakupujte, šetřete peněženku i svůj čas. Z domácích zásob, i když se vám to zdá nemožné, zaručeně připravíte chutnou večeři, a navíc o to méně potravin na konci týdne z ledničky vyhodíte.

4.

Když **NAKUPUJETE** potraviny, poohlédněte se po nabídce lokálních producentů. Dnes je tolik možností, jak podpořit, aby cenná zemědělská půda nemizela pod stavbami nejrůznějšího druhu. Navštivte nejbližší farmářský trh, nebo si místní dobroty objednejte přes internet. Zamyslete se i nad svou spotřebou masa. Stojí to za to.

5.

VAŘTE s rozumem a v žádném ohledu neplýtvajte. Přemýšleli jste někdy, kolik energie, surovin a skleníkových plynů stojí vaše jídlo? Než se dostanou potraviny na váš stůl, stojí za nimi změna využití půdy, hnojiva, zemědělské stroje, „krmení“, výroba, doprava, prodej, balení. Až budete sestavovat nákupní seznam, myslete na to. Potravinami s minimem zbytečných stop na životním prostředí jsou třeba kořenová zelenina nebo hrášek, jablka a vlašské ořechy.

6. ZAŘIĎTE si živou domácí **LÉKÁRNU**. Spoustu léčivých bylin můžete sbírat na procházkách přírodou, vysázet si je do záhonů, domácích truhlíků nebo květináčů ▶ [atlas rostlin](#)

7. NEVYHAZUJTE, OPRAVUJTE. Rozbil se vám domácí spotřebič a vy už hledáte nový a lepší? A víte, že zásoby nerostných surovin nejsou nevyčerpatelné a výrobky prokletě brzy končí v odpadu? Pokuste se proto věc nejdříve opravit – pomocť vám může třeba Opravárna.cz. A když to nejde nebo se to finančně nevyplácí, buďte při výběru domácích pomocníků maximálně nároční a trvejte na jejich opravitelnosti.

8. ŠETŘETE ENERGIEMI a zdroji, **NAPOJTE** se na **ZELENOU**. Odvzdušněte topení, regulujte teplotu. Větrejte krátce a důkladně. Pořiďte si perlátory na vodní baterie. A nesviťte zbytečně – ať už lustrem, počítačem nebo televizí. Přemýšlejte o tom, na jakou energii „jede“ vaše domácnost. Poohlédněte se po nabídkách, díky nimž můžete odebírat energii z obnovitelných zdrojů. Ty ale dobře prostudujte, i energetické společnosti mohou na spotřebitele s dobrým úmyslem zkoušet „greenwashing“.

9. TŘÍĎTE, TŘÍĎTE, TŘÍĎTE: kromě každodenního odpadu jako sklo, papír, bioodpad a kov separujte také textil, léky, baterie, žárovky a další elektroodpad. Třeba mobily patří mezi nejběžnější elektroniku na světě a nepoužívaných aparátů je určitě několik miliard. Přitom na jejich výrobu se použije spousta často vzácných materiálů. Překonejte tak i nostalgii a vytřídte své staré mobily – jejich recyklací pomůžete šetřit nákladnou a neekologickou těžbu.

10. DEJTE DRUHÝ ŽIVOT věcem. Poohlédněte se po bazarech, sekáčích, swapech a nejrůznějších výměnných sousedských akcích ve svém okolí. Po sociálních sítích se přihlašte do sousedských skupin ve vaší lokalitě. A nakupujte a nabízejte tu podle toho, jak potřebujete.

